

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації на дисертаційну роботу

СЮЙ ЧЕНЬЦИ

**«Формування творчої компетентності майбутніх учителів музичного
мистецтва на засадах функціонально-системного підходу»**

галузь знань 01 – Освіта/Педагогіка

за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Актуальність теми дисертаційного дослідження обумовлена тим, що сучасні вчителі музичного мистецтва діють в умовах складного й мінливого соціокультурного й мистецького середовища і мають відповідати потребам суспільства у творчих, цілеспрямованих і відповідальних учителях, здатних забезпечувати світоглядно-виховний, художньо-орієнтований та особистісно-індивідуалізований вектор процесу музичного виховання й освіти нових генерацій.

У дослідженні порушено низку насущних питань, які є пов'язаними із здатністю майбутніх бакалаврів музичного мистецтва до пошуку нових форм організації музично-освітнього процесу, шляхів і способів педагогічного впливу на художньо-ціннісні орієнтації сучасних школярів, методів формування в них інтересу до художньо-якісних музичних творів та потреби до їх сприйняття й пізнання.

У вирішенні цієї проблеми дисертантка ґрунтувалася на розумінні потреби в активізації творчих потенцій майбутніх учителів музичного мистецтва, виховання їх як творчих спеціалістів, здатних розробляти інноваційні методи й технології музично-педагогічного впливу на своїх вихованців з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-особистісних властивостей.

Аналіз наукової літератури та спостереження за особливостями підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва дозволили дисертантці вивити низку суперечностей, що виникають у процесі підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва до фахово-творчої діяльності, а саме: між ґрунтовними теоретичними дослідженнями в галузі розвитку творчих здібностей і оволодіння особистістю здатності до творчої діяльності в різних видах її прояву і недостатньою увагою до вивчення означеного питання в галузі музичної освіти як системного й багатофункціонального артефакту; між обґрунтованими в музичній педагогіці методиками підготовки майбутніх бакалаврів музичного мистецтва до компетентної фахової діяльності та недостатнім врахуванням специфіки формування в них творчої компетентності як невід'ємного складника успішного вирішення професійно-функціональних завдань; між розробленими в науково-методичній літературі методиками формування в школярів музично-творчих навичок і недостатньою увагою до системної екстраполяції інноваційних педагогічних та інформаційно-комунікативних технологій в процес навчання музики учнів нової генерації.

Усвідомлення наявності означеної проблеми та бажання підвищити рівень власної творчої компетентності спонукало Сюй Ченьцзи обрати тему дослідження: «Формування творчої компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах функціонально-системного підходу».

Аналіз значного об'єму наукової й методичної літератури дозволив здобувачці коректно визначити мету, об'єкт, предмет і завдання дослідження, визначити сутність ключових понять: «творчість», «компетентність», «творча компетентність» в науковому дискурсі та визначити сутність і специфіку ключового поняття дослідження: «творча компетентність майбутніх учителів музичного мистецтва».

Досліджено специфіку феномену «творча компетентність майбутніх учителів музичного мистецтва». Визначено його сутність, яка визначається особливостями художньої діяльності, мистецької освіти та функціями, які майбутній спеціаліст має реалізовувати з метою збагачення духовного світу й національної самосвідомості учнів засобами музичного мистецтва.

Надано дефініцію ключового поняття «творча компетентність майбутніх учителів музичного мистецтва», визначене як цілісно-інтегративна властивість, сформована на основі умотивованого ставлення до набуття музично-педагогічної майстерності й творчої самореалізації, що ґрунтується на оволодінні інтегрованими знаннями у сфері музичної, психолого-педагогічної й методичної підготовки та досвіді інноваційно-творчої реалізації покладених на спеціалістів функціональних обов'язків.

Виявлено та обґрунтовано специфічні функції вчителя музичного мистецтва, такі як: лекторсько-просвітницька, виконавсько-формувальна, формувально-гностична. Доведено, що реалізація цих функцій дозволяє розвивати в учнів здатність до сприйняття художньо-образного змісту музичних творів навчатися співу та набувати основ музичної грамотності. Це дозволило Сюй Ченьцзи визначити компоненти досліджуваного феномена: особистісно-мотиваційний, когнітивно-творчий, методико-гностичний і творчо-результативний. Доведено, що їх взаємообумовлена сукупність має забезпечити успішне виконання професійних функцій і вирішувати музично-освітні завдання на шляху досягнення мети – збагачення духовного світу й національної самосвідомості школярів засобами музичного мистецтва.

У роботі визначена низка наукових підходів: функціонально-системного, компетентнісного, особистісно-орієнтованого, технологічного та інноваційного. Обґрунтовано обрання функціонально-системного підходу методологічною основою дослідження. Доведено, що його концептуальні положення орієнтовані на формування багатогранності творчої діяльності і виконання професійних завдань, що регулюються взаємопов'язаними компонентами творчої компетентності.

Обґрунтовано низку методичних принципів, дотримання яких сприяє ефективному формуванню творчої компетентності здобувачів освіти, зокрема: залучення майбутніх учителів музичного мистецтва до різних форм самостійної та творчої діяльності; забезпечення міждисциплінарної узгодженості творчих завдань із праксеологічним спрямуванням; організація педагогічної взаємодії як

чинника творчої мотивації та активного пошуку нових рішень на основі фасилітаційної підтримки; забезпечення міждисциплінарної координації відповідно до провідних принципів формування інтегрованих мистецьких знань та узагальнених способів набуття музично-виконавських і творчих.

Доведено, що дієвість запропонованої методики зростає в спеціально створених педагогічних умовах, забезпечення яких має сприяти успішному оволодінню здобувачів вищої освіти творчою компетентністю, до яких віднесено: створення освітнього середовища, сприятливого для оволодіння майбутніми вчителями музичного мистецтва здатністю творчо вирішувати комплекс властивих їм функціональних завдань; спонукання до активного й постійного удосконалення своєї музично- й педагогічно-творчої діяльності; надання індивідуального вектору екстраполяції майбутніми фахівцями засвоєних форм творчої діяльності в процесі навчально-апробаційної та реальної педагогічної практики.

Задля перевірки ефективності авторської методики, на факультеті впроваджувався формувальний експеримент, здійснюваний за трьома етапами.

На першому етапі, відповідно до обґрунтованих компонентів інтерпретаційної майстерності, дисертантка розробила методику діагностики рівнів сформованості компонентів творчої компетентності здобувачів вищої музично-педагогічної освіти, що здійснювалися за мобілізаційно-інтенційним, фахово-гностичним, аналітико-прогностичним, діяльнісно-креативним критеріями та відповідними показниками міри їх прояву.

У роботі докладно розкрито зміст і процес трьох етапів формувального експерименту, представлено організаційні засоби, впроваджені за підтримки діючої на факультеті науково-творчої лабораторії «Інновації мистецької освіти». Завдяки організації занять у науково-творчої лабораторії відбувалося залучення студентів до пошуково-творчої діяльності.

На першому етапі основним завданням було встановлення діалогічно-творчого стилю педагогічного спілкування, стимулювання здобувачів до оволодіння творчими формами навчальної й майбутньої професійної діяльності.

Вирішення завдань другого етапу експериментальної роботи передбачало досягнення міждисциплінарної координації за принципом єдності завдань на фахових дисциплінах, спонукання респондентів до інтеграції музикознавчих, музично-теоретичних та психолого-педагогічних знань, удосконалення навичок аналізу музичних творів, техніки гри та співу з аркуша, засвоєння творчих форм музикування, обробки й аранжування музичного матеріалу в типових для вчителя формах.

На третьому етапі експерименту акцент робився на екстраполяції здобутків освіти в різній формі практичного застосування – в методично-дослідницькій діяльності, розробленні презентацій музично-просвітницького та методико-пізнавального характеру, створенні наочних посібників для формування музично-понятійного апарату школярів, апробації в дидактично-ігровій формі інтерактивних методів викладання.

Особливу увагу було приділено формуванню в здобувачів освіти вміння використовувати сучасні інформаційно-комунікативні й цифрові технології.

Наприкінці формувального експерименту дисертантка здійснила другий діагностичний зріз. Подані в роботі порівняльні дані двох діагностичних зрізів довели ефективність розробленої Сюй Ченьзи методики формування творчої компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах функціонально-системного підходу

Наукова новизна дослідження пролягає в тому, що *вперше*: полягає у тому, що вперше: запропоновано розв'язання проблеми формування в майбутніх учителів музичного мистецтва творчої компетентності на засадах функціонально-системного підходу; визначено сутність і структуру досліджуваного феномену в єдності особистісно-мотиваційного, когнітивно-творчого, методико-гностичного, творчо-результативного компонентів; обґрунтовано наукове забезпечення цього процесу з урахуванням провідних настанов наукових підходів – функціонально-системного, компетентнісного, особистісно-спрямованого, синергійного, інноваційного; визначено методичні принципи: врахування функціональної багатовекторності творчої діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва; системно-скоординованого залучення до різних видів самостійної та творчої діяльності. фасилітативна підтримка реалізації творчих потенцій здобувачів; налагодження педагогічної взаємодії як джерела творчого натхнення й пошуково-творчої активності, впровадження комплексу ІКТ і спеціалізованих музичних програм з метою збагачення творчих можливостей майбутніх учителів музичного мистецтва; дотримання загального алгоритму формування творчої компетентності у музично-виконавській навчальній діяльності; взаємодоповнення завдань алгоритмовано-технологічного та інтуїтивно-спонтанного спрямування; обґрунтовано педагогічні умови формування творчої компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах функціонально-системного підходу, а саме – створення освітнього середовища, сприятливого для оволодіння майбутніми вчителями музичного мистецтва здатністю творчо вирішувати комплекс властивих їм функціональних завдань; спонукання до активного й постійного удосконалення власної музично- й педагогічно-творчої діяльності; надання індивідуального вектору екстраполяції засвоєних форм творчої діяльності в навчально-апробаційну та реальну педагогічну практику.

Практичне значення результатів дослідження полягає в розробленні діагностичної методики виявлення рівнів сформованості в майбутніх учителів музичного мистецтва творчої компетентності, використанні розроблених методів і технологій формування досліджуваного феномену на засадах функціонально-системного підходу в музично-педагогічних закладах різного освітнього рівня, в системі підвищення кваліфікації та професійного самовдосконалення.

Достовірність результатів дослідження забезпечена методологічною обґрунтованістю вихідних положень роботи, обґрунтованістю представленої методики діагностики та її відповідністю предмету, меті й завданням роботи, репрезентативністю вибірки респондентів, використаними методами математичної статистики для верифікації діагностичних даних, а також узагальнення останніх та їх інтерпретація.

Апробація результатів дослідження.

Матеріали дослідження **впроваджено в освітній процес** Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського (акт про впровадження від 27.12.2024, № 3128/24).

Основні положення і результати дослідження дисертації обговорено на шести Міжнародних науково-практичних конференціях: «Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства (м. Одеса, Україна, 2021, 2022, 2023, 2024 р.р.); «Мистецька освіта: традиції, сучасність, перспективи» (м. Кривий ріг, 12 травня 2023 р.), «Topical aspects of modern scientific research» (Токіо, Японія, 18-20.04.2024 р.) і на Всеукраїнській науково-практичній конференції: «Актуальні проблеми мистецької підготовки майбутнього вчителя» (IX школа методичного досвіду) (м. Вінниця, Україна, 22-23 листопада 2022 р.).

Публікації. Основні результати дисертації висвітлено у 12 публікаціях, з яких 3 статті надруковано в наукових фахових виданнях України (1 з них у співавторстві) та 9 апробаційного характеру з яких 4 у співавторстві, видані українською і китайською мовами.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації:

1. Рекомендовано в тексті вступу конкретніше вказати особистий внесок здобувача в працях, що написані в співавторстві.
2. У дослідженні важливою умовою формування фахово-творчої компетентності визначено різновиди професійної діяльності майбутніх вчителів музичного мистецтва. Рекомендовано схематично представити поліфункціональні завдання, які мають вирішувати вчителі музичного мистецтва.
3. Рекомендовано оформити посилання на список джерел у відповідності з вимогами АРА.
4. Робота не позбавлена текстових помилок.

ВИСНОВОК

У дисертаційному дослідженні Сюй Ченьци на тему «Формування творчої компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах функціонально-системного підходу», представлено теоретичне обґрунтування та запропоноване нове розв'язання проблеми формування творчої компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва за авторською методикою, яка може бути запроваджувана в цілісний процес фахової підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти як зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Зміст дисертації відповідає визначеній меті; розв'язано поставлені здобувачкою завдання, основні положення дисертації мають наукову новизну, теоретичну та практичну значущість. Обсяг та структура дисертації відповідає вимогам, що сформульовані відповідно до дисертацій на ступінь доктора філософії. Зміст, сутність методичного контенту дисертації повністю відповідає спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво). Результати дисертації пройшли апробацію на 7 Міжнародних та Всеукраїнських науково-практичних конференціях; основні положення відображено у 12 публікаціях автора, з яких 3

– у фахових виданнях України (1 з них у співавторстві), 9 – апробаційного характеру (4 – у зарубіжних виданнях).

Дисертація Сюй Ченьцзи, подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) є ґрунтовним, самостійним, завершеним науковим дослідженням; за новизною постановки проблеми та її розв'язанням, практичною значущістю відповідає чинним вимогам п. п. 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

Дисертація Сюй Ченьцзи обговорювалася 03 березня 2025 р. (протокол № 11) на розширеному засіданні кафедри музичного мистецтва і хореографії Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». За результатами обговорення прийнято рішення рекомендувати дисертацію Сюй Ченьцзи, до захисту на здобуття ступеня доктора філософії.

**Головуюча на засіданні кафедри
музичного мистецтва і хореографії :**

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри музичного мистецтва і хореографії
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» Олена РЕБРОВА

Експерт:

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри вокально-хорової підготовки Наталія ТОЛСТОВА

Експерт:

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри вокально-хорової підготовки Тетяна ОСАДЧА

Учений секретар

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри музичного мистецтва і хореографії Наталія БАТЮК

